

Een sieraad voor de wijk

Verbeeldende ingreep in een Rijksmonument

Door strategische ingrepen in het Rijksmonument en het formeren van een atrium met een zorgvuldig ontworpen glaskap is een toegankelijk wijkgebouw voor De Baarsjes in Amsterdam ontstaan. Een combinatie van volwassenenonderwijs, commerciële en culturele functies zorgt voor een optimale integratie van opleiding, werk en maatschappij; één van de doelstellingen van het ROC van Amsterdam en de Woningcorporatie Ymere.

Naast de belangrijkste gebruiker, het ROC van Amsterdam, is ook de Frank Sanders Akademie voor Musicaltheater hier neergestreken en zijn in het souterrain ateliers voor kunstenaars en andere creatieve beroepen. Op de begane grond zijn diverse bedrijven gevestigd en Stadsdeel De Baarsjes heeft het gebouw zelfs aangewezen als trouwlocatie. Een goedlopend café-restaurant maakt optimaal gebruik van de locatie. De enige interventie in de monumentale gevel zorgt hier voor een riante entree voor het restaurant en het aan de gracht gelegen terras.

Een duurzame herbestemming

Het gebouw, nu genaamd Het Sieraad, is in 1921 - 1923 gerealiseerd als 4e Ambachtsschool in opdracht van de Dienst Publieke Werken naar een ontwerp van de architect A.J. Westerman in de stijl van de Amsterdamse School. De laatste jaren stond het gebouw

bekend als de Edelsmedenschool (van het ROC Zadkine), die er vanaf 1989 tot 2002 in gevestigd was. Het markante Rijksmonument met een omvang van 12.500 m² staat fantastisch gesitueerd, daar waar twee grachten samenkomen, in stadsdeel De Baarsjes. De gevels zijn gedecoreerd met werken van de beeldhouwer Hildo Krop. Meerdere verbouwingen en toevoegingen van een gymzaal en kantine op het binnenhof hadden het fraaie Amsterdamse School voorbeeld geen goed gedaan. OIII architecten heeft het gebouw omgevormd tot een functioneel, transparant en toegankelijk gebouw. In nauw overleg met Monumentenzorg is het complex in ere hersteld en vormt het door haar nieuwe functie een waardevolle aanwinst voor de stad.

De ontwerpogave

De kern van de opgave was om meer ruimtelijkheid in het gebouw te krijgen. Onderwijs

en maatschappij moesten verweven worden. Studenten zien wat er - op de begane grond - in de maatschappij gebeurt. De maatschappij ervaart het onderwijs op de verdiepingen. Zien en gezien worden was daarmee een hoofdogave. Oeningen in de binnengevels, grote in het atrium stekende balkons en diverse openingen in de binnengevels maken het tot een ruimtelijke eenheid. In het interieurontwerp is een evenwicht gezocht in enerzijds het respecteren van het bestaande monument en anderzijds nieuwe materiaal- en vormtoepassingen. Een rode vloer circuleert als een looper door het gebouw, geeft kleur aan het monument en benadrukt de architectonische vorm van het gebouw. Industriële verlichting verwijst naar de vroegere ambachtsschool. Daarnaast wordt de verlichting ingezet als oriëntatie voor het gehele gebouw. Ontmoetingsplekken als koffiecorners en receptie zijn gemarkeerd met monumentale meubels, ▶

die voorzien zijn van graphics en verlichting. Met het interieurontwerp is het gebouw weer aantrekkelijk gemaakt voor een nieuwe generatie studenten. De bedrijven die ook in het gebouw gehuisvest zijn hebben de ruimtes geheel naar eigen smaak ingericht en het café-restaurant Edel heeft zonder veel reclame te hoeven maken een fantastisch lopend bedrijf dat veelal ook de catering verzorgt voor de diverse evenementen. Er zijn diverse maatregelen genomen om enerzijds de openheid te garanderen en anderzijds de veiligheid voor de huurders en overige gebruikers te waarborgen. Een pasjessysteem en elektronisch te openen deuren voorziet hierin. Het gebouw is door zijn bijzondere uitstraling en herinrichting ook ontdekt door de wijk. Diverse evenementen voor de stad, en symposia door overheden en bedrijven worden hier georganiseerd.

De bouwkundige ingrepen

De toevoeging van lokalen en kantine op de binnenhof zijn verwijderd. De belangrijkste bouwkundige ingreep is de overkapping van

de binnenplaats. Het atrium dat zo ontstond is het hart van het gebouw geworden. Het glazen dak moest zo laag mogelijk blijven om de verschijningsvorm van het gebouw niet aan te tasten. Er is voor een schelpvorm gekozen, met een lichte bolling in twee richtingen. Zes ranke met hout ingelegde kolommen dragen als bomen met hun takken de glazen overkapping. Ze nemen 95% van het gewicht voor hun rekening. Voor meer transparantie zijn tevens enkele doorbraken vanuit de gangen naar het atrium gevormd. Deels zijn monumentale onderdelen hersteld en deels zijn deze opnieuw gemaakt (zoals dakhekken, lantaarns, vlaggenmasten, gevelkozijnen, terrazzo, kleurstellingen). De van tufsteen gemaakte beelden van Hildo Krop zijn gerestaureerd. Diverse bouwkundige onderdelen zijn gerenoveerd, zoals gevel- en interieurelementen. Metselwerken zijn hersteld en ook kozijnen, leien daken, terrazzo, lambriseringen en kleurstellingen zijn in hun oorspronkelijke staat teruggebracht. Door het hele gebouw zijn klimaatinstallaties aangebracht (o.a. luchtbehandeling). Er zijn

behalve bouwfysische maatregelen ook geluid-isolerende maatregelen getroffen, bijvoorbeeld voor de dansacademie. Tot slot maken elektravoorzieningen zoals nieuwe verlichting, ict-voorzieningen, toegangscontrole en een beveiligingssysteem het gebouw compleet.

Een laatste wens

Op de voorgevel mist nog een monumentale klok die waarschijnlijk in de jaren vijftig van het gebouw is verwijderd en niet is teruggevonden. De klok waarop het jaartal van de realisatie van de school is vermeld is door OIII architecten met behulp van historische foto's gereconstrueerd en zal indien er budget is gevonden de bekroning van de entree vormen. De letters verwerkt in de klok, SPQA, staan voor de tekst "Senatus Populus que Amsterdam", ofwel: "De senaat en het volk van Amsterdam". ◀

Voor meer informatie kunt u mailen of bellen met Eric Paardekooper Overman van OIII architecten: paa@o-drie.nl of (020) 627 71 40 of kijken op www.o-drie.nl.